Wij zijn een speler in het netwerk, niet dé speler

Het IZA heeft als doel om de zorg voor de toekomst goed, betaalbaar en toegankelijk te houden. Speerpunten voor de ggz zijn daarbij het verkennend gesprek/mentale gezondheidsnetwerken, cruciale ggz-zorg beschikbaar houden, wachttijden terugbrengen, arbeidsmarkt en digitalisering van zorg. De regioverhalen bieden inspiratie bij de uitvoering van het IZA. Dit keer staat de schijnwerper op Midden Nederland, een regio waarin samenwerken en transformeren belangrijke uitgangspunten zijn.

'De pilots en projecten waar we vanuit het IZA aan werken, moeten op alle niveaus uitdragen dat we het vanuit het netwerk opbouwen. Dat wil ik hier in de regio Midden Nederland heel nadrukkelijk proberen zo goed mogelijk terug te laten komen. Altrecht is in de regio de kerninstelling voor de opdracht Mentaal gezond. Altrecht wil graag dat er minder burgers ggz-behandeling nodig hebben en werkt samen met huisartsen en het sociaal domein om verwijzingen naar organisaties als Altrecht te voorkomen. Daarnaast ziet Altrecht een steeds groter personeel knelpunt ontstaan waardoor er passende, transdiagnostische en digitale zorg en innovaties nodig zijn. Altrecht voelt zich verantwoordelijk om de rol rondom dit thema goed op te pakken en dat doen we ook. Maar niet in ons eentje, het moet geen Altrecht-feestje worden. Voor de mensen die het nodig hebben, gaan we samen met onze partners in de regio iets neerzetten waar ze een beroep op kunnen doen en dat ze gaat helpen. Zodat zorg en ondersteuning bij mentale gezondheidsproblemen ook in de toekomst toegankelijk blijft. Dat is waar we het voor doen. Wij zijn een speler in het netwerk, niet dé speler.'
Aan het woord is René Voesenek, directeur Transformatie bij Altrecht. Ook is René voorzitter van het regionaal Programma Mentaal Gezond Midden Nederland. In dit programma wordt de ontwikkelagenda vanuit de IZA-opgave van een mentaal gezondere samenleving verder uitgewerkt naar een werkbaar concept. In het programma doen de netwerkpartners mee in zowel de stuurgroep en het programmateam als in de uitwerking in de subregionale werkplaatsen en bouwplaatsen (de structuur waarin de gekozen aanpak in projecten wordt uitgewerkt).

Lokale dynamiek van de subregio's benutten
René: 'In ons programma hebben we twee concrete thema's geprioriteerd. Namelijk het netwerk mentale gezondheid en het verkennend gesprek. Op basis van wat landelijk is vastgesteld rondom deze thema's stellen we een inhoudelijk kader op waarmee we onze subregio's faciliteren. Want dat is een belangrijke taak van het programmateam: 'hoe kunnen we de subregio's voorzien van een goede aanpak waarin we naast de professionele hulp ook inzetten op informele hulp'. We proberen de grote opgaven compact en werkbaar te maken zonder dat we alles vastleggen. We willen namelijk dat de subregionale kleur blijft doorwerken in de verdere doorontwikkeling van de thema's. Als je er in alle subregio's een eenheidsworst van gaat maken, dan wordt het veel ingewikkelder om de lokale dynamiek te benutten. Terwijl we juist hebben gezegd, laat die partijen die elkaar al gevonden hebben vooral door blijven gaan met elkaar.'

Zoeken naar dwarsverbanden
Het programma wil breder kijken dan alleen de koker van de opgave mentale gezondheid, door verbinding te maken met andere belangrijke IZA-thema's zoals digitalisering, versterking van de eerste lijn en domeinoverstijgende samenwerking zoals met de ouderenzorg en de ziekenhuizen. Zo stemt het programma de opgave Mentaal Gezond af met RSO Trijn waar de regionale digitaliseringsopgave is belegd.

‘De regio Midden Nederland is opgedeeld in vijf subregio’s’ gaat René verder. ‘Ik zie vooral potentie in het benutten van de dwarsverbanden tussen de subregio’s. Daar wil ik met de programma-organisatie ook een bijdrage aan leveren. Hoe kunnen we elkaar wat meer versterken en inspireren. Maar ook: hoe doen we het en wat zijn succesvolle activiteiten in regio X? Met als doel dat regio Y niet het wiel opnieuw gaat uitvinden, maar ervan leert en overneemt. Die kruisbestuiving willen we ook op gang brengen. WachtenWaard is daar een heel mooi voorbeeld van. WachtenWaard was er al, maar sluit zo naadloos aan op de doelstellingen van het IZA dat we dit project willen uitrollen in de verschillende subregio’s’.

Wachttijd goed doorkomen en voorbereiden op de behandeling

‘Met WachtenWaard helpen we mensen die op de wachtlijst staan niet alleen om zo goed mogelijk de wachttijd door te komen, we bereiden ze ook alvast voor op de behandeling’, legt Lente Werner uit. Lente is beleidsmedewerker bij Altrecht en bedenker en projectleider van WachtenWaard. In dit groepsprogramma geven 2 ervaringsdeskundigen ondersteuning en begeleiding aan een groep van 10 mensen. De groep komt 1 keer per week live bij elkaar. ‘Ik zie een groep die zichzelf heel goed helpt en waar ze veel aan elkaar hebben’, vertelt Lente enthousiast. ‘Ze zijn heel blij met wat ze krijgen en ze willen elkaar ook graag ondersteunen. Ze vinden het soms zelfs jammer dat ze moeten beginnen met de behandeling, want dan moeten ze uit de groep. We benaderen dan gelijk iemand anders van de wachtlijst en we horen eigenlijk alleen maar ‘nee’ als iemand echt niet kan. Bijvoorbeeld omdat ze overdag jonge kinderen thuis hebben.’

WachtenWaard bestaat nu een jaar en de resultaten zijn positief. De deelnemers geven aan dat ze wat kwaliteit van leven betreft, heel erg vooruit zijn gegaan. En de zorgverleners vertellen dat het in het begin van de behandeling al zo’n 4 sessies scheelt, omdat de cliënt in het voortraject al heeft nagedacht over wat hij van de behandeling wil leren en verwacht. Bovendien beginnen ze de behandeling met meer vertrouwen. WachtenWaard loopt nu in de regio Utrecht Zuidoost en de komende maanden starten ook in de andere regio’s groepen. Met Zilveren Kruis is Lente in overleg of een experimentele betaaltitel voor WachtenWaard de oplossing kan zijn voor de financiering. Lente: ‘Zilveren Kruis heeft ‘actief wachten’ expliciet benoemd als onderdeel van hun visie en staan er dus positief in. Ook vanuit het IZA is er veel aandacht voor dit onderwerp. Het verkennend gesprek is hierin belangrijk, maar ook dan blijft een initiatief zoals WachtenWaard noodzakelijk, want de wachtlijsten zijn voorlopig nog niet opgelost. Ik hoop zo dat dit gaat lukken. Het idee is goed overdraagbaar en makkelijk te implementeren. En je kunt mensen er zo goed mee helpen en veel leed voorkomen!’.

We gaan anders denken over ons zorglandschap

‘Eén van de mooie en positieve uitdagingen van het IZA is dat we moeten nadenken over ‘waar zijn we als specialistische ggz-aanbieder nou eigenlijk precies van?’, vervolgt René het verhaal. ‘Als we als ggz blijven doen wat we altijd deden, dan krijg je ook echt wat je altijd kreeg. Een veranderende kijk op ziekte en gezondheid en bijvoorbeeld het principe van Samen beslissen heeft ons geholpen om na te denken over de toegevoegde waarde van SGGZ. Ik vind het enorme winst dat je met mensen die een hulpvraag hebben, gaat nadenken over hoe ze in het leven staan en wat hun uitdagingen zijn, waar ze mee stoeien. En dat je dan samen bedenkt wat passende stappen zijn. Daar waren we voor het IZA al mee bezig, maar het krijgt allemaal een veel stevigere basis vanwege het IZA’.

René ziet daarbij ook nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld het meekrijgen van de huidige generatie zorgprofessionals in Samen beslissen als basis van waaruit dat je dingen gaat doen. ‘Dat is voor best een grote groep nog een hele stap. En dat is geen punt van kritiek. Zo werkt het gewoon als je de afgelopen 20, 30 jaar op een bepaalde manier bent opgeleid en je werk goed hebt gedaan. Maar er wordt nu een ander beroep gedaan. Ik kijk vaak naar mijn kinderen, twintigers. Die stellen op een andere manier vragen aan een dokter, willen zelf dingen doen en niet afhankelijk zijn. Dat betekent dat een zorgprofessional daar op een andere manier mee om moet gaan. En dat is voor veel mensen nog een stevige stap.’

Op de vraag wat een belangrijk inzicht is om het IZA succesvol te laten zijn, hoeft René niet lang na te denken: ‘Je moet lef moet hebben. En bereid zijn om als belangrijke netwerkpartners met name ook richting zorgverzekeraars tegen elkaar zeggen, linksom of rechtsom, we gaan er samen voor.’

Informatie over de regio
De regio van Altrecht (Midden Nederland) is verdeeld in 4 zorgkantoorregio's: Lekstroom, Utrecht West, Zuidoost en Utrecht Stad en een stukje regio Eemland van GGZ centraal. Altrecht is betrokken bij verschillende transformatieplannen. De regio is versnipperd. Er zijn veel partijen, er spelen veel belangen, het gemeentelijk gebied kent zowel grote steden als veel kleinere gemeenten.

Quote van bestuurder Mariëlle Ploumem
‘Transformeren in niet ‘het een beetje anders gaan doen’, maar het is radicaler veranderen waarbij we meer over gezondheid, eigen regie en kracht, psychosociale factoren en kwaliteit van leven moeten gaan praten met elkaar. En ook durven te benoemen dat niet voor alles een (ggz-) behandeling (nodig) is.’ - Mariëlle Ploumen, bestuurder van Altrecht